

INSTITUTUL EUROPEAN DIN ROMÂNIA

Culegere de jurisprudență CEDO

(cauze recente împotriva României)

– vol. II –

BUCUREȘTI 2011

Coordonator lucrare: Costin Leonard Fălcuță

Traducere și revizie lingvistică: Gabriela Andreea Andreica, Oana Gherăsoiu-Roșu

Revizie juridică: Costin Leonard Fălcuță, Ana Maria Georgescu, Daniela Livia Rădulescu

Tehnoredactare și copertă: Vlad Mihai

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
INSTITUTUL EUROPEAN DIN ROMÂNIA (București)

Culegere de jurisprudență CEDO: (cauze recente împotriva României) /
Institutul European din România; coord. lucrare: Laura Ana-Maria Vrabie ; pref.: Virgil Andreieș; cuv. înainte: Gabriela Drăgan; trad. și rev. lingvistică: Gabriela Andreea Andreica, Oana Gherăsoiu-Roșu. - București: Institutul European din România, 2009-

vol.

ISBN 978-973-7736-90-1

Vol. 2. / coord. lucrare: Costin Leonard Fălcuță; trad. și rev. lingvistică: Gabriela Andreea Andreica, Oana Gherăsoiu-Roșu; pref.: Horatius Dumbravă; cuv. înainte: Gabriela Drăgan; revizie juridică:

Costin Leonard Fălcuță, Ana-Maria Georgescu, Daniela Livia Rădulescu. - 2011. - Index. - ISBN 978-606-8202-16-7

I. Fălcuță, Costin Leonard (coord.)

II. Andreica, Gabriela Andreea (trad.)

III. Gherăsoiu-Roșu, Oana (trad.)

IV. Georgescu, Ana-Maria

V. Rădulescu, Daniela Livia

341.24(4:498)"2008"

341.645.5(4:498)(094.9)

AVERTISMENT

Hotărârile din prezenta culegere pot suferi modificări în momentul publicării acestora în Monitorul Oficial.

© 2011 INSTITUTUL EUROPEAN DIN ROMÂNIA

Tipărire: Alpha Media Print SRL București, Splaiul Unirii nr. 313 www.amprint.ro

PREFAȚĂ

În sistemul român de drept, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale are o aplicabilitate directă și reprezintă legătura naturală între drepturile și libertățile pe care le afirmă și cerințele unei societăți democratice. Competențele Consiliului Superior al Magistraturii, „garantul independenței justiției”, includ, printre multe altele, cariera profesională a magistraților în ceea ce privește reputația acestora, formarea inițială și continuă în materia legislației și a jurisprudenței europene și comunitare, organizarea concursurilor de promovare a magistraților, aprobarea tematicii activităților de formare a auditorilor de justiție și pregătirea continuă a judecătorilor și procurorilor.

Ne bucură, prin urmare, inițiativa Institutului European din România de a se implica în îmbunătățirea accesului la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și la dreptul românesc relevant, precum și de a sprijini creșterea nivelului de cunoștințe și abilități ale funcționarilor publici și ale altor categorii socioprofesionale în domeniul afacerilor europene.

La 19 septembrie 2011, Curtea a publicat statistica hotărârilor pronunțate în perioada 1959-2010. În ceea ce privește România, din cele peste 26 000 de cereri formulate în această perioadă, doar 791, adică aproximativ 3%, au fost declarate admisibile, restul de 97% fiind declarate inadmisibile ori radiate de pe rol într-un stadiu incipient.

În ceea ce privește tipul hotărârilor pronunțate, Curtea a reținut următoarele procente: 91% – hotărâri prin care Curtea a constatat că statul român a încălcat un articol sau mai multe din Convenție și/sau protocoalele acesteia; 3% – hotărâri prin care s-a constatat că România nu a încălcat niciun articol al Convenției și/sau al protocoalelor sale; 3% – alte tipuri de hotărâri (ex.: reparație echitabilă); 3% – radiate de pe rol și înțelegeri amiabile între statul român și reclamant.

Privitor la obiectul hotărârilor prin care Curtea a constatat o încălcare a convenției, statisticile Curții indică următoarele: 38% – protecția proprietății, prevăzută la art. 1 din Protocolul 1; 30% – dreptul la un proces echitabil (art. 6); 19% – alte drepturi, prevăzute la diverse articole ale convenției; 7% – durata procedurii (art. 6); 6% – dreptul la libertate și siguranță (art. 5).

Numeroasele cereri formulate și soluționate de Curtea europeană, precum și gravitatea acestora, ne fac să credem că demersul Institutului European din România de a continua selecția și publicarea celor mai importante cauze recente pronunțate împotriva

României se va constitui într-un instrument util în interpretarea practicii judiciare în materia drepturilor omului. Considerăm, de asemenea, că este inspirată includerea în lucrarea de față a cauzei pilot Maria Atanasiu ș.a. împotriva României. Prima hotărâre pilot împotriva României a suspendat practic cauzele asemănătoare de pe rolul CEDO și a obligat astfel statul român ca în termen de 18 luni să ia măsuri pentru remedierea problemei retrocedărilor. Hotărârea pilot este importantă, întrucât determină statul român să remedieze problema restituirilor, în sensul respectării drepturilor fundamentale și instituirii unui mecanism funcțional de retrocedare și compensare.

Este, de asemenea, important ca, atunci când este posibil, în hotărârile în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului constată o încălcare a convenției, să fie identificată problema structurală subiacentă și sursa acestei probleme, în special dacă poate să ducă la cereri numeroase, astfel încât Curtea să acorde asistență statelor pentru a găsi soluționarea adecvată. Pe de altă parte, astfel cum reiese din Recomandarea Rec(2004)6 a Comitetului de miniștri, după ce a fost pronunțată o hotărâre care prezintă deficiențe structurale sau generale în dreptul sau practica statului, iar numeroase cereri privind aceeași problemă sunt pendinte sau pot să fie introduse în fața Curții, statul pârât trebuie să se asigure că potențialii reclamânți dispun de un recurs efectiv care le permite să se adreseze unei autorități naționale competente și să obțină reparație la nivel intern.

În concluzie, cel de-al doilea volum al Culegerii de jurisprudență CEDO continuă, prin diversele repere jurisprudențiale alese, să punteze motivele incertitudinii juridice naționale, lipsa coerenței legislative și jurisprudența contradictorie privind interpretarea anumitor aspecte normative.

Judecător Nicolae Horatius Dumbravă

Președintele Consiliului Superior al Magistraturii

CUVÂNT ÎNAINTE

Printre obiectivele Institutului European din România se numără și sprijinirea, fundamentarea și punerea în aplicare a politicilor Guvernului României în domeniul afacerilor europene, îmbunătățirea accesului la dreptul comunitar, la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și la dreptul românesc relevant pentru materia drepturilor omului.

Fidelă misiunii sale, echipa Institutului European din România, după aproape 2 ani de la tipărirea primului volum, publică cel de-al doilea volum al *Culegerii de jurisprudență CEDO*, lucrare de referință în peisajul juridic românesc.

Lucrarea continuă examinarea celor mai relevante hotărâri pronunțate recent de Curtea europeană și conține un număr total de 17 hotărâri pronunțate în perioada iunie 2010 – martie 2011. Hotărârile selectate abordează problematici diverse, precum dreptul la libertate și siguranță, dreptul la libera exprimare, dreptul la respectarea vieții private și de familie, dreptul la un proces echitabil, dreptul la un recurs efectiv, libertatea de întrunire și asociere etc.

Culegerea de jurisprudență CEDO se adresează atât teoreticienilor și practicienilor dreptului, cât și celor interesați în cunoașterea soluțiilor Curții europene pronunțate împotriva României sau în materia drepturilor omului, în general. Utilitatea lucrării de față rezultă din indexul alfabetic pe materii, articole, cuvinte cheie, sintagme, instituții juridice naționale și internaționale, indice care permite identificarea rapidă a hotărârii sau a hotărârilor Curții incidente în materia căutată.

În contextul ultimelor statistici publicate de Curtea de la Strasbourg, din care reținem numărul mare de cereri transmise de către petiționari români și reținute spre soluționare, precum și gravitatea acestora, considerăm că este foarte utilă reunirea jurisprudenței relevante în acest volum, acesta constituindu-se într-un instrument util atât în interpretarea soluțiilor instanței europene, cât și pentru o mai bună aplicare a reglementărilor specifice domeniului drepturilor omului.

prof. univ. dr. Gabriela Drăgan

Director General
Institutul European din România

CUPRINS

PREFAȚĂ	p. III
CUVÂNT ÎNAINTE	p. V
CUPRINS	p. VII
Cauza ANDREESCU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 11
Cauza AHMED ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 32
Cauza CARABULEA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 46
Cauza SC PLACEBO CONSULT SRL ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 90
Cauza MARIA ATANASIU ȘI ALȚII ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 100
Cauza MARCU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 142
Cauza RABAN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 161
Cauza NISTOR ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 172
Cauza ȘTEFĂNICĂ ȘI ALȚII ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 197
Cauza AGVPS BACĂU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 207
Cauza ALI ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 221
Cauza MARIAN NIȚĂ ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 242
Cauza GELERI ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 255
Cauza SOARE ȘI ALȚII ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 273

Cauza CONSILIUL CONSILIERILOR JURIDICI ARGEȘ ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 331
Cauza ADRIAN CONSTANTIN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 343
Decizie CU PRIVIRE LA ADMISIBILITATEA CERERII NR. 32596/04 PREZENTATĂ DE ALOIS FARCAȘ ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI	p. 352
INDEX	p. 371

Culegere de jurisprudență CEDO

(cauze recente împotriva României)

– vol. II –

CAUZA ANDREESCU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 19452/02)

Hotărârea din 8 iunie 2010

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.¹

În cauza Andreescu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Alvina Gyulumyan, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, *judcători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 18 mai 2010,

Pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 19452/02 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, Gabriel Andreescu („reclamantul”), a sesizat Curtea la 29 martie 2002 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Reclamantul este reprezentat de Livia Cintează, avocat în București. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, Răzvan Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul se plânge de încălcarea dreptului său la libertatea de exprimare ca urmare a condamnării sale sub aspect penal și civil pentru săvârșirea infracțiunii de calomnie, precum și de încălcarea dreptului la un proces echitabil, fiind condamnat de instanța de recurs fără a fi audiat, după ce a fost achitat de prima instanță.

4. La 15 ianuarie 2009, președintele Secției a treia a hotărât să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu art. 29 § 3 din convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

¹ Potrivit art. 43 din convenție, într-un termen de 3 luni de la data hotărârii unei Camere, orice parte în cauză poate, în cazuri excepționale, să ceară retrimiteră cauzei în fața Marii Camere. Un colegiu de cinci judecători ai Marii Camere acceptă cererea în cazul în care cauza ridică o problemă gravă referitoare la interpretarea sau la aplicarea convenției sau a protocoalelor sale sau o altă problemă gravă cu caracter general. În cazul în care colegiul acceptă cererea, Marea Cameră se pronunță asupra cauzei printr-o hotărâre.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în 1952 și locuiește în București.

A. Originea cauzei

6. Reclamantul este un militant pentru drepturile omului recunoscut în România, membru fondator al Comitetului Helsinki Român și inițiatorul înființării mai multor asociații neguvernamentale ce militează pentru drepturile omului. Acesta este, de asemenea, conferențiar universitar în etică și științe politice și colaborează cu mai multe ziare și publicații.

7. În perioada regimului comunist, înainte de 1989, reclamantul a suferit persecuții, a fost arestat și cu domiciliu forțat pentru că a criticat regimul cu privire la unele încălcări ale drepturilor omului, pentru că a oferit interviuri presei occidentale și pentru că a organizat proteste pacifiste, precum greva foamei.

8. La 9 decembrie 1999, a fost publicată în Monitorul Oficial Legea nr. 187/1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea securității ca poliție politică. Conform acestei legi, orice cetățean român sau străin care, după 1945, a avut cetățenie română are dreptul de acces la propriul dosar întocmit de organele poliției politice din timpul fostului regim. Legea prevede, de asemenea, că orice persoană subiect al unui dosar, din care rezultă că a fost urmărită de organele securității statului, are dreptul să afle identitatea agenților de securitate și a colaboratorilor, care au contribuit cu informații la completarea acestui dosar. În cele din urmă, legea prevede că toți cetățenii români, presa scrisă și audiovizuală, organizațiile neguvernamentale, instituțiile și autoritățile publice au dreptul de a fi informate în legătură cu calitatea de agent sau de colaborator al organelor securității, a persoanelor care ocupă funcții publice, precum Președinția României, funcții guvernamentale sau parlamentare, funcții de prefect, judecător sau de inspector general de poliție. Accesul la aceste informații de interes public îi privește, de asemenea, pe ierarhii și șefii cultelor religioase recunoscute de lege, cât și pe membrii Academiei Române.

9. Pentru aplicarea prevederilor Legii nr. 187/1999 a fost înființat un organism public numit Consiliul Național pentru Studiul Arhivelor Securității (CNSAS).

10. Legea nr. 187/1999 și aplicarea sa au dat naștere unor dezbateri politice considerabile, iar acoperirea mediatică a fost și este în continuare foarte importantă. Reclamantul a fost unul dintre susținătorii acestei legi între 1989 și data la care a fost adoptată în 1999.

11. În iunie 2000, reclamantul a sesizat CNSAS cu o solicitare privind accesul la propriul dosar întocmit de fosta Securitate. Acesta nu a primit răspuns în termen de treizeci de zile, conform art. 12 din Legea nr. 187/1999. În septembrie 2000, reclamantul a adresat CNSAS o nouă solicitare în care a cerut informații cu privire la o eventuală colaborare a unor membri ai Sinodului Bisericii Ortodoxe Române cu fosta Securitate. Nu a primit niciun răspuns în termenul prevăzut de lege.

B. Conferința de presă ținută de reclamant la 20 februarie 2001

12. Ca urmare a absenței răspunsului la cele două solicitări pe care le adresase CNSAS, reclamantul a anunțat organizarea unei conferințe de presă la 20 februarie 2001, unde intenționa să își exprime preocupările referitoare la modul ineficient în care erau puse în practică prevederile Legii nr. 187/1999.

13. În cursul conferinței de presă, acesta a declarat jurnaliștilor prezenți că era dezamăgit de modul în care Legea nr. 187/1999 era aplicată și a denunțat problemele referitoare la aplicarea sa, care erau de natură să aducă atingere atât drepturilor individuale, cât și interesului public. A îndemnat autoritățile să respecte legea, iar publicul să fie vigilent în această privință.

14. Răspunzând întrebărilor ziaristilor privind cauzele ineficienței activității CNSAS, reclamantul a menționat lipsa de profesionalism, indiferența și comoditatea membrilor colegiului CNSAS.

15. Chestionat de ziașiți referitor la îndoielile pe care le putea avea în privința independenței membrilor CNSAS, reclamantul a răspuns că o singură persoană îi inspira neîncredere, din cauza presiunilor ce fuseseră exercitate asupra sa în timpul regimului comunist, presiuni menite să îi distrugă rezistența și să îl determine să se plieze dictatelor regimului. Acesta l-a desemnat în special pe A.P., membru al colegiului CNSAS, personalitate publică cunoscută în domeniul culturii și fost ministru al culturii, apoi al afacerilor externe. Expunând motivele pe care se bazau suspiciunile sale, reclamantul a precizat că „desigur, acest lucru nu dovedește că domnul [A.P.] a colaborat în mod obligatoriu cu Securitatea”. Acesta a reamintit, de asemenea, atât înaltele funcții acceptate de A.P. în unul dintre primele guverne de după 1989, cât și afirmațiile făcute public de acesta din urmă cu privire la „marile dileme morale ridicate de dosare” și reticența sa în privința deconspirării poliției politice, manifestată în cursul dezbaterilor publice pe acest subiect.

16. Menționând episodul referitor la mișcarea de meditație transcendențială și grupul de la Păltiniș la care o parte a intelectualilor români, printre care A.P., se afiliase înainte de 1989, atrăgând astfel represalii, reclamantul a făcut referire la metodele folosite de poliția politică pentru a distruge rezistența fizică a persoanelor vizate, precum anchetele abuzive, amenințările, intimidările, mașinațiile și hărțuirile. Conform reclamatului, persoanele care fuseseră deja subiectul unor anchete trebuia să continue să dea explicații „în timpul unor interogatorii ulterioare” în prezența agenților Securității, fiind astfel determinate să cedeze ușor presiunilor și să acționeze contrar conștiinței lor.

17. Reclamantul și-a exprimat, de asemenea, considerația față de A.P. și înțelegerea atitudinii de supunere față de fostul regim a acestuia, „care, deși nu este un erou, nu are totuși un fond rău”.

18. Reclamantul a subliniat, la finalul intervenției sale, că nu existau probe care să-i permită să afirme că A.P. cedase într-adevăr presiunilor Securității, dar că venise în fața jurnaliștilor pentru a-și exprima suspiciunile și pentru a prezenta argumentele sale,